

CLEVELANDSKA "AMERIKA"

Tednik za slov. delavce v Ameriki.

Izdaja: Slov. tiskovna družba Amerika.

Izhaja vsak petek.

Naročnina:

Za Ameriko	\$1.50
Za Evropo	\$2.50

Poznamene številke po 3 cente.

Vse pošiljave, pisma, dopisi in denarne nakaznice (Money Orders) naj se pošiljajo na:

America Pub. Co.
6119 St. Clair Ave. N. E.
Cleveland, Ohio.

Dopisi brez podpisa in obsegači osebno polemiko, se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

"Clevelandka Amerika"
The Leading Slovenian Weekly
Issued Fridays.
Published by
The America Pub. Co.,
6119 St. Clair Ave. N. E.
Cleveland, Ohio.

Subscription \$1.50 a year.

Application for entry as second class matter at the post office at Cleveland, Ohio, pending.

Read by 15,000 Slovenians (Kreiers) in the City of Cleveland and elsewhere.

Advertising rates on request.
Telephone: Guy, Central 7387 R.

No. 12, Friday Aug. 21, 1908. Vol. 1.

REPUBLIKANCI IN PRIHODNJE VOLITVE.

Demokratski voditelji upajo za to, da bodo medsebojni boji v republikanski stranki, ki vladajo po mnogih državah, demokratom dosti koristili. Ti strankni boji so tako obsežni, da se republikanci opirajo na to, da gaube zaradi njih mnogo kongresnikov in da bodo igrali pri splošni večini glasov valne uloge.

Med te države spada tudi Ohio. Nek politik iz Washingtona se je izjavil: "Ako bi v Ohio sam Foraker zmaga, volitvi bo za Tafta in republikanski državni tisk, se ni rešeno, da bi vsi njegovi pristajali slediti njemu. In neopozornost, s črno je zadohilo tako široko podlago, da jih tudi Foraker sam ne bi mogel poravnati."

Tudi po drugih državah delajo prepričani republikanci, da bodo medsebojni boji v republikanski stranki, ki vladajo po mnogih državah, demokratom dosti koristili. Ti strankni boji so tako obsežni, da se republikanci opirajo na to, da gaube zaradi njih mnogo kongresnikov in da bodo igrali pri splošni večini glasov valne uloge.

Med te države spada tudi Ohio. Nek politik iz Washingtona se je izjavil: "Ako bi v Ohio sam Foraker zmaga, volitvi bo za Tafta in republikanski državni tisk, se ni rešeno, da bi vsi njegovi pristajali slediti njemu. In neopozornost, s črno je zadohilo tako široko podlago, da jih tudi Foraker sam ne bi mogel poravnati."

Tudi po drugih državah delajo prepričani republikanci, da bodo medsebojni boji v republikanski stranki, ki vladajo po mnogih državah, demokratom dosti koristili. Ti strankni boji so tako obsežni, da se republikanci opirajo na to, da gaube zaradi njih mnogo kongresnikov in da bodo igrali pri splošni večini glasov valne uloge.

Veliko nevarnost za republikanski umeh je ustanovitve rasnih manjšin neodvisnih strank in v državah, ki so bile do sedaj vedno navdušene za glavnega republikanskega kandidata. Tako vlada n. pr. nezadovoljnost s sedanjo republikanco v La Follette stranki v Wisconsinu, v Crawfordovi v južni Dakoti in v stranki proti Longu v Kansasu. Država Kansas se smatra v splošnem za republikansko, a pripomniti je treba, da v Kansasu stari populistični element še ni popolnoma izumrl, ampak, da ima še precej moči in upliva. Republikanci si dalje tudi lahko upajo, da so bili v Kansasu tudi pri demokratski guvernerji.

V tej državi se je sedaj glavno mesto senatorja. Za to mesto kandidira sedanji senator Chester J. Long in nekdanji pomočnik postal minister Joseph L. Bristow. Senator Long pripada k "reakcionarnemu" in kot tak je hud trn v petah radikalnega elementa. Oba kandidata sta torej znani toliko znana moša in tako je samoočeni umerno, da se je narod razcepil v dve stranki.

Naravno tako vroč boj se bje v Kansasu za nominacijo guvernerja. Na eni strani so konservativci, na drugi radikalci. Prvi zastopa nek Cyrus Leland, druge milijonar Bill Stubbs. Ta zadnji si je pridobil svoje milijone kot kontraktor za gradnjo železnice. Kot tak bolj natančno ve, koliko železniške družbe prometno darja plačujejo, kot vsako drugi v Kansasu. Ta pozivlja vse svoje nekdane delavce in trgovce, s katerimi je imela opravila, da naj glasujejo za. Obe belke stvari svojim volilcem, ako ga zvolijo za guvernerja.

Pri prvotnih volitvah, ki so se vršile 6. t. m. sta zmagala Bristow in Stubbs. Jaki tečaj je sedaj reči, katere stranka je bila poražena. Long in Leland nista bila priobčena v "beli hiši" in ker sedaj nista zmagala, se veselijo Rooseveltovi pri etah. Zmagala pa sta radikalca; na radikalizem so pa demokrate stavlili vse svoje nade. Torej sta obe stranki dokazali, kar sta želeli. Prvotne volitve torej ne naznačajo zmage niti republikanski stranki, niti demokrate; treba je torej čakati novembarskih glavnih volitev.

V južni Dakoti so zmagali neodvisni s majhno večino proti senatorju Kitchenu in nominalni so guvernerja Crawforda za senatorja. To zmago bodo gotovo izkoristili demokrate v svojo korist. Zaradi tega namreč, ker veliko republikancev ne bo glasovalo za Crawforda in se bo raje vzdržalo volitev. Ta država je za republikansko stranko v veliki nevarnosti, saj bi, kar ima v tej državi veliko večjo moč, kot jo je imel J. 1898.

Benatorstvo povzroča tudi v Illinoisu republikanska velika tovar. Od treh kandidatov bo dobil največje senator Hopkins največ glasov pri prvotnih volitvah. Nasprotniki nameravajo s to taktiko kot v South Dakoti priti do večje moči. Kur se tiče senata, smatrajo se celo republikanci več mandatom za izgubljene. V Wisconsinu so nastali iz različnih osebno preprovo politiki, ki kažejo biti uspešnejši za republikance. Nastala je precej močna opozicija ako ro proti vseh poslancem. Bred dvoma bodo demokrate zaradi tega dobili dva mandata več. Čelo La Follette se ne čuti dovolj močnega, vse svoje ljudi pridobiti za republikanski tikel.

PISMO IZ TURCIJE.

Doživeli smo čudež, ki ga nismo nikdar pričakovali in ga ne moremo verjeti. Stotniki krvniki kristjanov, ki je pri njih prehajala kot sporočilo od roda do rodu pravica močnejšega, ki niso marali o postavih niti sila, ali so se smeli zakolati, kolikor jih je bilo, na njih upravljal, skočili so nasenkrat s puškami v rokah na noge ter naznanili obupen boj slovenski idoli — suhanu, z geslom: Ustava ali — smrt.

Nevredno, pa vendar resnica. Skrivnost je, kako so se zgodilo, da se Arnavi (Albanci) tako zelo zaljubljujejo v turke, ki so d njo ravno oni največ izgubili, kajti ne bili bi več narod s pravicami, ki sme, kar hoče, ne da bi bil za komurkoli odgovoren. Teško nam je razumeti, kako se je moglo agitatorjem posrečiti, da so za ustavo zainteresirali in pridobili Arnavte, ako pomislimo, da so se Arnavi, odkar so na svetu, vedno borili za privilegiranost, in so celo s orožjem v roki prepredili vsako reformo, ki je šla za tem, da bi izboljšali položaj kristjanov. Danes si pa oni sami prizadevajo, da bi se svela — enakopravnost! Ta nepričakovani pokret je težko razumeti.

Se težje zapanjati je sugestivno moč mladoturkov, da so zase in svoje ideje v toliko meri pridobili ene Arnavte, ki so veke in veke za svetlega suhana šli proti vsakomur v oženj. To je bil najnagneniji živej suhanov v celji njegov obširni držav. Danes, ko je postal nezvest tudi ta element, je moral Carigrad kapitulirati. Kakor hitro so imeli mladoturki Arnavte na svoji strani, so bili gotovi zmage svojih idej.

Če bi Arnavi ostali taki, kakorani so danes, bi v Stari Srbiji nastalo — blagostanje. Mladoturki bi gotovo rešili otomansko cesarstvo v Evropi razpada in kopne propasti. Danes Arnavi postopajo s Srbi, kakor s sebi enakimi. Pri vsaj stvari je to največje čudo.

Tukaj so gdi v navadi shodi po džamijah (avstrijah). V njih se zbirajo arnavti pravi, da se posvetujejo o gibanju. Srbi preje nikdar niso imeli pristopa v džamijo. Če bi Srb stoli v njo, bi to Arnavi smatrali za ovrnutje svojega svetila.

Danes pa se Srbi gibljejo po džamijah svobodnega hego poprej po svojih hišah. K tem pogovorom vabijo tudi Srbi, ki jim padele tudi besede; sprejemajo njihove nasvete in lačajo njihove pomoči.

Danes je v Stari Srbiji v resnici proglašena enakopravnost med gospodarji Turki, tringri Arnavi in "raja" Srbi. Uboli la ropi so za čas prenehali in Srbi se dandanes prvičkrat po petstoletnem sušenstvu učijo svobode. Tolklo kaže pa jim bo, če se povrnejo zopet stari časi. Ta možnost ni izključena kajti: "volk menja diako, a ne čut." Kakor pa je sedaj, umemo le žeteti: Bog daj še sanjprej take!

Agitatorji so med Arnavi delali zelo previdno in z mnogim taktom. Vse se je delalo na them in popolnoma na skrivnem. Šele ko so bili pridobili poglavarji vseh "tišov" (plemen), se je mohamedanci, narveč tudi katoliki (fonde) in pravoslavni, je bil sklenen shod v Ferizovic. To je bil najpomembnejši zbor, kar jih sedanji red pomeni.

Ze pred tem je bilo v okolici ferizovskih utaborjenih kakih 3000 dobro oboroženih Arnavtov. Zanimalo Vas bo, kaj.

Obsevan s agitacijo proti sultanu se je sistematično seljalo sovrastvo proti Avstriji. To je zelo učinkovalo, prave učinke tega rovanja proti Avstriji pa šele pričakujemo.

Avstrijski konzul v Skoplju je nameraval s konzularnim osebom in avstrijsko kolonijo privediti lalet proti Ferizovicu, da bi se tam v bližnjem gozdu en dan porazveselili. So bili gozd najdi in postavili šotore. Kar poštoje iz Skoplja "ober" Arnavtov glas, da ne smejo dopustiti, da bi se "švabi" šopirili po sultanovi zemlji. Arnavtom ni treba mnogo praviti, in tudi dvakrat ne. Zvečer pred dnevom, ko je imel priti konzul in kolonija, je Ferizovic obkolilo 5000 Arnavtov. Konzula v Skoplju so brzojavno zahtevali, naj takoj premejena "kajmakama", ker ni Arnavtov pravocarno obvestil o dohodu Avstrijske in ker jim je bil na uslugo. Sultan je "kajmakama" telegrafno prenesel in Avstrijski so moral prizeti preločiti.

Zadovoljen s tem uspehom so Arnavti zaigali hile in kordove vsem rojakom v Ferizovic, ki so bili odstopili Avstrijskem gozd v uporabo ali pa pomagali pri pripravah za klet.

Na zboru v Ferizovicu je stalo pod očičenjem 20.000 Arnavtov. Udeležilo se so na tni zastopniki Arnavtov in mladoturki iz Skoplja.

Najprej so nastopili na shodu proti prodiranju avstrijske propagande v severnih delih Stare Srbije. Da bi fantaziral Arnavte, jim je glavni govornik, neki generalabni major III. solunskega kora, predložil, kako bo Avstrija zagotovo zasledila Srbo Srbijo ravno tako, kakor je Bosno, če ne porušijo sultanove despotične vlade, in poročilo se mu je Arnavti so napadali tudi sultanu, ker so jih govorniki prepričali, da bo on kriv bližnjega propada turškega cesarstva in vsek, da postanejo pravoverni mohamedanci suhanj.

Na shodu so sklenili zahtevati od sultana, da abdicira in odstopi prestolu sinu umorjenega sultana Abdul Aziza; naj podeli takoj ustavo, da s tem prepreči reforme, ki jih uvajajo izmozeške države naj se prepreči zidanje novopazarske železnice; naj da Arnavtom avtonomijo, šole in t. d.

Glede ljudstva teh krajev so sprejeli dva važna sklepa: vsako sovrastvo med Turki in Arnavi se ustavi do Mitro-dneva (sredi septembra); Srbov ne smejo niti Turki niti Arnavti moriti in opati do Jurjevca (prve dni maja 1909).

Drugi važni sklep je prekinjenje sovrastvi med Arnavi muslimani in med katoliškimi Arnavi. (fonde). Vse predavane sultanu. Zvečer bega Mehmedovic je zbor sklenil, da se izloči iz mohamedanske Arnavti pravijo, kar velja za vse kraje, koder tjažo Arnavti. Če bi ustavilo gibanje ne imelo za ljudstvo nobene druge koristi, dosti bo že to, ako se izvršita ta dva važna sklepa. S tem bo znatno zboljšano in olajšano življenje ljudstva v teh krajih.

Zbor je sklenil, da pojde, dvajset arnavtskih prvakov v Skoplje, od koder pošljejo resolucije shoda sultanu, in tam potakajo na odgovor. Da se pa ne bi od poslancem pripetilo kaj neupodobnega, so poglavarji plemen in zastavonoše ostali zbrani v Ferizovicu. Kjer morejo v štirindvajsetih urah sklicati okrog sebe 20 tisoč bojevnikov.

Zabavni del.

Dnevnik navke.

18. maja: Danes sem ga srečala dvakrat; enkrat je bil on, druge pa ne!

Za vsak slušaj.

Čifratski agent (gospodinja z dragim klobukom): Vsekako bi bilo dobro, da daste vi svoj klobuk zavarovali proti toči.

Prehitro.

Sodnik (svojnemu pomočniku): Kako kaj v zakonskem stanju? Kaj dela vaša žena?

Pomočnik: "Vse bi se bilo, samo to bi se tako hitro ne starala. Pred zaroko je bila stara 20 let, po zaroki 25 let in po poroki kar 30 let."

Iznenadenje.

Sodnik (točeno): Ste li že imeli kdaj opraviti s sodnijo?

Toženo: Da, kakor porotnik.

Prebršana glava.

Mojster (svojnemu učenecu): Jaz vedno tudi škoro od alra pojem se sirom vred.

Učenec: Dobro, potem bom vselej škorko vam puškal.

Po lovu.

Soprog (z lova vrnivšemu soprogu): "No, kako je bilo danes na lovu, ali kaj zadel?"

Soprog (pouti): "Da."

Soprog (zopet): "Gotovo si rže v kuhinji pustili?"

Soprog: "Ne!... ampak v bolnišnici."

Zakaj.

Strážmojster: "Zakaj ne sme volak v volski odloži glave zgnbiti?"

Noviac: "Ker potem nima svoje kape kam dejati!"

Skranja skopost.

Skopuh: "Torej moram res umreti, gospod zdravnik?"

Zdravnik: "Ker vse odločno zahtevate, moram žalobno to potrditi."

Skopuh: "Potem vas pa prosim, da ugasnete svečo, ker tudi v tem lahko umrem."

To ni ne de.

Gest: "Natakar, v juhi plavati dve muhi."

Natakar: "Te vam ne store nič, ker so že mrtve."

Dota.

Oče: Zdar vam ne morem se potrditi, ali bom izplačal doto po poroki? Pa se vzemita do takrat z mojo hčerjo iz prave ljubezni.

Pekel.

A. Kako si predstavljáš pekel?

Star pianec: Misliti, da je v peklu tako kakor v zavodu, kjer ozdravljajo pianee.

Dekla.

Dekla: Slišate, gospodar, tista kralja, katero ste večer na sedmi kupili, je jako huda in brea.

Gospodar: Nič ne de, če bo pa tašča moza.

Tiralnica.

Za nekim lopovom je izdala policijsko sledoče tirnilico: Posebno ga izdaja njegova črna brada, katero pa si je sedaj gotovo obrijl.

Vežba.

Sodnik: "Tatvino smo vam toraj dokazali, to pa vendar ne zapozepam, da imate sploh pogum iz stanovanja, v kolgeja lahko vsak trenutek gospodav vstopi, uro odnesti!"

Tat: "Jaz sem izveščen, poskušajte vi par let in videli boste da gre."

Neprijetno.

Strážmojster: "Milnar, vi ste pač najneumnejši in cel stotnji. Imate brate in sestere?"

Milnar: "Da brata, gospod strážmojster."

Strážmojster: "Je pa isti tudi tako zabit kakor vi?"

Milnar: "Da, še veliko bolj kakor jaz, gospod strážmojster."

Strážmojster: "Tako, kaj pa je vendar ta vaš brat?"

Raznoterosti.

Sadje. Čas je tu, ko dozoreva razno sadje. Opozoriti je zato potrebno, da je jako zdravo uživati s sadjem obnem tudi kruh. To velja posebno za otroke, ki jih po sadju rad trebuhi, in sicer večinoma že zato, ker sadje premalo žvečijo. Vsako sadje treba dolgo in dobro žvečiti in to se da najbolje s kruhom. Vsem staršem torej, ki hočejo ohraniti svoje otroke zdrave in zlasti jih obvarovati driske, bodi priporočeno, naj svoje otroke od malega navajajo, da bodo jedli sadje samo s kruhom. Omenjeno bodi pri tem, da velja v nekaterih deželah celo za nespodobno, jesti sadje brez kruha.

Štedljivi Italijanski ministri. Kakor so Italijani splošno skromni v svojih potrebah in štedljivi, tako je tudi med ministri več takih zgledov. Sedanji finančni minister Marcora preživi svoje praznike v Milanu, kjer redno sedi s svojim starim prijateljem v majhni kavarni ter igra na karte po vinarjih. Bivši ministri predsednik Depretis je hodil na hrano v majhno gostilno, kjer je plačal za celodnevno hrano 2 liri. Napitnine ni nikoli plačal več kakor 3 vinarje. Stanovanje je imel iz dveh malih, skromno opremljenih sobic. Ker je imel le eno služabnico, se je čestokrat zgodilo, da je moral iti sam odprati, ako je prišel obisk. Tako se je zgodilo tudi, ko mu je prišel kraki kralj obisk vrniti. Depretis je namretil kralja na oguljenem naslanjaju, ji je močno dišal po salamah. Kralj je pozneje priporočilo, da se mu je zdelo, da je v kaki branjarji, ne pa v stanovanju ministrskega predsednika. Pozneje se je stvar popasnila. Vervi volitvi iz Italije so mu poslali kot svojnemu biseru poslanec dva zaboječek salam, ki jih je imel pri roki, kadar je začelti apetit.

Ne poljubite pevo! Žal, da se pri jatejli psov radi izposajljajo in poljubujejo svoje četvernožne ljubčke, posebno pri damah opazujemo kaj takega bogve-kolikokrat. Tudi si pušče izlazi od psov roke in obraz. Ti ljudje ne slišijo, kako nevarnosti se prostovoljno izpostavljajo. Na ta način namreč človek lahko dobi pasje trakuško. Jajčka tega nevarnega parasta, nabavljajo se v psaji silni: pridejo človeku v usta in želodec, od tam pa v najrazličnejše dele telesa. Kjer povzročajo mehure, ki se sčasoma večajo; tako nastanejo n. pr. v jetih in možganih turi, življenjske nevarni. Bodite torej previdni v obsevanju s psi! Ako vam je pes obhnil roko, umijte si jo takoj.

Strasna toča je padla 15. m. m. v Posavini v Bosni. Bila je debela kot golobja jajca, razbila je pa prav vse 30 centimetrov na debelo se je je nabralo.

Iz domovine.

Stajersko.

Slovenski napredek v Celju. Celjanci: "Ljudstva hranilnica in posojilnica" v Celju je kupila hotel "Tersehek" in je za vse "slovenski živel" v Celju, kakor tudi v daljni okolici zelo velikega pomena. Dvonedrstopni hotel stoji v grški ulici, torej v sredini mesta na najvišjem mestu prostoru, z 39 udobno urejenimi sobami za tuje, lepimi gostilniškimi prostori z velikim vrtičnim salonom in vrtom, edini v Celju s lastno kjerijo, potem staviščje v samostanski ulici nasproti okrožnemu sodišču in obsežna zemljišča izven mesta. Kupna cena pa znaša 180.000 kron. Vse gostilniški hotelaki in gospodarski inventar pa prevzame posojilnica šele tedaj, kadar dobi najemnika in sicer za 24.000 kron. — Zakaj da naši preljubi celjaki nemurčki tako silno jezjo sedaj strasno nad to lepo premenljivo posestvo, tji vzrok v tem, ker je kupljeno posestvo: yekposostvo. Pri zadnjih volitvah v okrajni zastop je odločeval namreč zreb, pri prihodnjih volitvah pa bude, ako ostanemo razmere (s kakoršne so sedaj, večina slovenska. Pet novih podružnic "Schulvereine" se je ustanovilo na Zgornjem Stajerskem s več kot 500 člani.

Sv. Popotnice in nepravden vank. K. av. obhajajo se popotnice po klicani župni upravitelji v. Paulus in št. Urške pore. Po neizredno strm in skakavitem potu se je valed svojih trah in bojnih nog vozil, se

Polna zaloga

železnine in pohištva.

PEČI, ORODJE, MIZE, STOLI, OMARE, POSTELJE — GASOLIN — CEVI IN STENSKI PAPIR.

Prodajamo za gotov denar ali pa na lahke obroke. Se priporočam rojakom,

JOS. ŽELE

6106 - 6108 St. Clair Ave.

FINN & LABADIE

579-581 BROADWAY

Izdelovalci in prodajalci na debelo — GORČICE ("mustard") OLJA, "PICKLES, KISLEGA ZELJA, "KATSUP", "JELLIES", in. Ako izrežete pet teh oglasov (od različnih tednov) in jih pošljete, da dasta enemu lamed slededih trgovcev, dobite za novo leto lep kolekar. JOHN MIHELČIČ, 6212 St. Clair Ave. N. E. ANTI. PRIJATELJI, 4915 St. Clair Ave. N. E. FR. SOBER, 5512 Carry Ave. JOHN SPEN, 6301 Olmex Ave. M. KEMIC, St. Clair Ave. N. E. K. Kufinger, 5548 St. Clair Ave.

Dr. Jos. Lister & Co.

22 Fifth Ave. S. L. 8 Chicago, Ill.

Velika zaloga vina

Velika zaloga vina

nam je še ostala od zmdne alme. Vino je najboljšo vrste in za rantrano pristno.

Cene znižane.

Louis J. Lausehe, Cleveland, O

6121 ST. CLAIR AVE. N. E.

Vse pošiljave naj se pošiljajo na gorenji naslov. Telefon Cent. 5039 L.

NIZKE CENE!

Vse parobrodne družbe so znižale cene za prekomorsko vožnjo.

Kdor rojakov želi potovati v staro domovino, naj se v tej zadevi obrne na

FRANK SAKSER CO.

109 Greenwich St. - NEW YORK CITY.
6104 St. Clair Ave. N. E. - CLEVELAND, O.

Ako hočete imeti dober kruh in dobro jed, kupujte vedno Royal Blend MOKO.

Čista brez primesi. Dobiva se pri slovenskih groceristih.

50,000 knjig zastoni

po pošti, o boleznih, ki se liježe možkih

V tej knjigi vidite mnogo slik in dobite navodila, kako se morete zdraviti doma.

Znamo za ljudi, ki trpijo na kakih posebnih boleznih, na nevarnosti in slabi krvi.

Pišite nam slovensko.

Nasvet zastoni. — Uradne ure od 9. do 5. V nedeljo od 10. do 2.

Dr. Jos. Lister & Co.

22 Fifth Ave. S. L. 8 Chicago, Ill.

Polna zaloga železnine in pohištva.

PEČI, ORODJE, MIZE, STOLI, OMARE, POSTELJE — GASOLIN — CEVI IN STENSKI PAPIR.

Prodajamo za gotov denar ali pa na lahke obroke. Se priporočam rojakom,

JOS. ŽELE

6106 - 6108 St. Clair Ave.

